

Po visokih Alpah in nizki Lombardiji.

Janko Mlakar.

(Dalje.)

Tu je nekak ključ do imenitnih prelazov Gottharda in Furke. Zato se je tudi leta 1799. prelilo precej krvi, preden si je Ruski general Suvorov priboril prehod v Švico, in še to le z zvijačo.

Ta mož je namreč s svojimi kozaki tako pridno pometal Italijo, da so se Avstrijci že začeli bati za Francoze, ččš, treba bo iti v Pariz, če bodo hoteli še videti kakega »musjeta«. Zato so njega poslali v Švico ter mu ukazali, naj se tam združi s Korzakovim in Hotzejem. To zapovedati je bilo prav lahko, ne pa izvršiti. Suvorov je sicer ubogal in jo je mahnil čez Gotthard; toda še preden je pogledal v Schöllensko Sotesko, je izvedel dve precej neprijetni novici. Prva je bila ta, da ga Hotze in Korzakov ne čakata več. Hotze se ga je namreč naveličal čakati in jo je odkuril naravnost v večnost. Najbrže je bil prepričan, da pride Suvorov gotovo prej ali slej za njim. Korzakovu so se pa Francozi pri Curihu tako zamerili, da jim je obrnil hrbet in se odpeljal čez Ren na Nemško.

Ta novica Suvorova sicer še ni preveč vznemirjala. Večje preglavice mu je delala druga. Ogleduhi so mu namreč povedali, da so Francozi prišli naproti noter do Vragovega Mostu in da mu name ravajo pripraviti »gorak« sprejem. Ta prijaznost se mu je zdelala precej nepotrebna. A Suvorov je bil tič!

Ukazal je kozakom, naj puste konje v Urserenski Dolini in s sulicami v rokah prodirajo v ozko sotesko bobneče Reuss. Francozi so ravno sedeli na Vragovem Mostu, igrali tarok in si tolažili žejo s šampanjcem. Ko zagledajo od daleč goste vrste ljudi z dolgimi prekljami, se niti ne zmenijo zanje. Mislili so, da je to kako prijateljsko planinsko društvo z gorskimi palicami. Prepozno so spoznali svojo

usodepolno zmoto. »Hribolazci« so planili nanje ter jih nabadali na »palice« kakor kapeljne. Poleg tega jim je pa Suvorov postregel še z železnimi cmoki, ki se na šampanjec niso posebno prilegli. Konec je bil ta, da je bila tisti dan Reuss vsa rdeča, menda od same jeze, ker so jo motili v njeni samoti; tudi si je na cesti proti Štirkan-tonskemu Jezeru več Francozkih in Ruskih »hribolazcev« odpočilo za vedno.

Suvorov je sicer prišel s svojo družbo do jezera, toda hotéli so bili vsi prenapolnjeni s Francozi. Zato je odpotoval v Chur. Ker pa ni dobil potrebnih nosačev za prtljago, je prepustil topove, municijo in drugo ropotijo Francozom brez vsake posebne odškodnine.

V spomin Suvorovega zmagovitega prodiranja skozi Reussino dolino stoji še dandanes nad Vragovim Mostom lep spomenik. —

Gotthardska cesta se začne takoj za vasjo Göschenen viti v neštevilnih ovinkih polagoma navzgor. Jaz sem seveda takoj sklenil, da ne bom požiral prahu, ki so ga vzdigovali vozovi. Krenem torej s pota in jo udarim naravnost navzgor po strmem pobočju, ki je s cestnimi ovinki kakor narezano. Prav dobro sem razložil ograjo na zadnjem ključu vrh hriba. To je bil moj cilj. V svojem navdušenju za bližnjice sem popolnoma pozabil, da moram v Andermatt skozi — sotesko, ne pa čez hrib.

Lezti sem moral po precej hudi strmini in tudi nekatere cestne škarpe so mi delale težave, ker so bile, in so menda še, premalo razpokane. Zato sem bil pa varen pred motorji in avtomobili. Par turistov je stalo doli na cesti in nekaj za menoj kričalo; menda so se bali za moje življenje. Tako sem si vsaj tolmačil njihove klice. Jaz sem pa še tem gorečnejše hitel navzgor, da so videli, kako znajo plezati Slovenski hribolazci. Tuintam sem malo postal ter pogledal doli, če me še kdo občuduje. A cesta je bila, kakor da je izumrla. Tudi vozovi in avtomobili so nekam izginili. Stvar se mi je zdela malo čudna; toda premišljevatí nisem utegnil, ker se mi je mudilo. Neumorno plezam v potu svojega obraza naprej in skočim slednjič čez ograjo na cesto. Bil sem na vrhu. Veselo sem se od-dahnil v zavesti, da sem po svoji bližnjici prehitel vse vozove.

A tisti dan me je pregnanjala usoda. Oj usoda! Gori na tisti cesti, nad bobnečimi valovi srdite Reuss, se mi je približala v podobi Švicarskega vojaka.

»Stojte! Kako pridete Vi sem gori?« me vpraša mož z nekako zapovedujočim glasom v pristni Švicarski nemščini.

„Jaz ga prezirljivo pogledam od nog do glave v zavesti, da stojim na svobodni Švicarski zemlji, v pribežališču vseh anarhistov in nihilistov, ter mu niti odgovora ne dam. Ponosno sem mu pokazal strmine, ki sem jih preplezal, ter se odpravljaj naprej.“

Toda vojak mi je bil takoj za petami. Najprej mi je pojasnil, da sem na prepovedanem potu, ker je ta cesta namenjena samo tistim, ki so pripravljene vsak hip umreti za jeklom in svincem, ne pa za navadne ljudi; potem me je pa povabil v bližnjo — trdnjavo.

Jaz revež sem bil izgrešil — veliko, široko cesto, ki izgine nekaj nad Vragovim Mostom v Urnsko Luknjo in sem prilezel po bližnjici na Bözberg, kjer stoje močne utrdbe, ki stražijo predor in cesto čez Gotthard. Sedaj sem šele spoznal, da so mi tisti ljudje na cesti le klicali, da je todi prepovedano hoditi: jaz pa sem bil mislil, da se čudijo mojemu pogumu in moji spretnosti v plezanju! Obenem mi je bilo tudi jasno, zakaj so izginili vozovi. Edino to me je tolažilo, da bom videl utrdbo. A tudi ta nadeja se mi ni izpolnila.

Še preden sem stopil skozi trdnjavska vrata, pride nama mlad častnik nasproti. Vojak mu takoj razloži, kako je prišel do mojega spremstva; seveda sem mu tudi jaz razložil, kako je prišlo, da sem jaz, navaden hribolazec jako miroljubnega značaja, naskočil s cepinom v roki Švicarsko trdnjavo, kakor svoje dni Suvorovi kozaki z gorskimi palicami Francoze.

Častnik me je mirno poslušal in mi nato ukazal, naj se legitimujem. Pomolim mu pod nos izkaznico, na kateri je zapisano, da sem podprl leta 1909. »Slov. Plan. Društvo« s šestimi kronami . . . Toda moža ta moja zasluga ni ganija, da bi me bil izpustil. Moral sem torej na dan s svojo — črno barvo. Pokazal sem mu železniško legitimacijo, v kateri je moja slika iz tistih let, ko sem bil še mlad.

»To ste Vi?« se začudi častnik. »Tega vam nikakor ne verjamem. Saj ste bolj podobni kakemu tatinskemu lovcu, kakor duhovniku, ki je tu naslikan.«

»Ha, ha, ha,« zakrohota se moj vojaški varuh, »takle fantalin pa duhovnik! To vam mora biti nevaren ptič, gospod častnik; ima že tak obraz. Jaz sem ga takoj pogruntal, komaj sem ga zagledal. Bog ve, kje je pouzmal to-le legitimacijo!«

Jaz sem pa hitel častniku pojasnjevati, da dela le obleka tako razliko med menoj in mojo sliko in da je vsaj obraz isti.

Častnik me začne zopet primerjati s sliko, potem pa reče: »Odkrijte se!«

Seveda se mu je ta želja takoj izpolnila. Nato še nekoliko časa pozorno gleda mene in sliko ter se naposled vendar prepriča, da sem jaz pravi lastnik slike in z njo združene legitimacije.

»No, sedaj že verjamem, da je to Vaša legitimacija,« pravi mi nato nekoliko prijaznejše; toda v tej predpotopni klofeti je Vaša figura taka, da bi se niti sami ne spoznali, če bi se srečali na poti.«

Po kratkem pogovoru sva se ločila v največji prijaznosti; le vojaku ni bilo posebno povšeči, da ni smel »nevarnega ptiča« seznaniti s trdnjavskimi zapori. Sicer mi je častnik dovolil, da smem po prepovedani cesti nazaj, toda ubral sem raje »bližnjico«, po kateri sem prišel gori.

Navzdol je šlo kaj hitro. Drl sem po strmih jarkih, da mi je sapo jemalo. Čez škarpe sem pa kar skakal. Bil sem že blizu dna, ko zagledam pod seboj na nekem ovinku trop vojakov. Rad bi se bil ustavil, a nisem se mogel, ker sem bil preveč zagnan. Tako sem pa telebil naravnost med nje.

Padel sem jim takorekoč v naročje; kajti takoj so se polastili moje osebe. Zastonj sem jim zatrjeval, da nisem ušel iz trdnjave, da sem obiskal le častnika, ki gleda tam gori črez ograjo, da nimam časa nazaj hoditi, ker se mi mudi v Milan na razstavo itd. Vse moje besede so bile bob v steno. Sergeant, star muštar, je v enomer trdil, da mora vse, kar najde na trdnjavski cesti, odvesti v trdnjavo. In moral sem zopet nazaj, od koder sem prišel in kamor nisem bil nikdar namenjen.

Bili smo že blizu vrha, ko nas sreča častnik, ki je počasi korakal navzdol. Smejal se mi je že od daleč. In ko so vojaki izvedeli moj žalostni dogodek, smejali so se tudi ti. Edini sergeant Tangwalder ni izpremenil niti poteze na svojem službenem obrazu. Nato je vojaška četa odšla naprej proti utrdbam, midva s častnikom sva jo pa mahnila navzdol. Gospod je bil namenjen v Göschenen po nekem opravku ter mi je svetoval, naj grem raje z njim po cesti, sicer bi se mi utegnilo pripetiti, da me še enkrat primejo kot ogleduha, če bom todi hodil po bližnjicah. Spodaj na prvem ovinku mi pokaže tudi tablo, na kateri je zapisano, da je ta cesta strogo prepovedana pot za vse, ki nimajo na trdnjavi ničesar iskati. Jaz seveda nisem mogel te prepovedi brati, ker sem jo bil že preje udaril po »bližnjici«!

Na svobodnih tleh Gotthardske ceste sem se poslovil od prijaznega častnika in sicer to pot, kakor upam, za vedno. Gospod se mi je sicer prav priljubil, a tega mu ne morem pozabiti, da je brhki moj klobuček tako pogansko prekrstil v »predpotopno klofeto.«

Tristo cepinov in še dereze po vrhu! Moj vse časti vredni hribolazki klobuk pa — predpotopna klofeta! Res, da je v moji službi že sedemnajsto leto in da je mnogo trpel na solncu, vetru, snegu in dežju, toda z vesoljnim potopom je imel še manj opraviti, kakor jaz s Švicarskimi utrdkami.

Prijazni častnik tam gori na Bözbergu, »predpotopne klofete« ti ne pozabim nikdar, vkljub temu, da si bil moj rešitelj na — prepovedanih potih.

(Dalje prihodnjič.)

Špik nad Policami. (Bojec, Montaž 2752 m.)

Dr. H. Tuma.

(Konec.)

Pot čez Brda.

 Ojcinger je prvo skalo tako preplezal z veliko težavo. No, stvar se mi je sedaj zdela nezmisljena in skrajno opasna. Ako bi plezec izpodrsnil, bi bil zviškoma padel in oba bi bila izgubljena. Omah bi vrgel čez skalovje še prej tistega, ki bi držal drog. Isti postopek naj bi se bil vršil pri drugi in tretji stopnji? To mi ni šlo več! Pri drugi stopnji se je dalo s hrptom upreti v globel pečine, z nogami pa život dobro zagvozdit med ravno dovolj tesni žlambor. Tudi drog bi se dal držati v ravnotežju predse. Na Ojcingerjeve direktive nisem sedaj več poslušal. Zasukal sem drog z ritino kvišku in ga podstavljaj plezajočemu pod ono nogo, ki je iskala zaman opore ob skali.

Ojcinger je izprva le nezaupljivo uporabljal podstavljene stopnice. Pri tretjem bolvanu pa je šlo hitreje in sigurneje. Uvidel je končno, da je uporaba droga dejansko neturistična in nevarna in da bi bilo dovolj zabiti par kavljev v vsako steno, da bi se premagale vse tri zapreke brez težave. Ako se pa že rabi, mi je moral pritrčiti, da ga je treba podstavljati pod noge, ne pa z njim drezati plezajočemu v život. Še bolj je bil osupel, ko je videl, da se dajo vse tri stopnje zmagati prosto, da se le potegnejo nahrbtniki in cepini po vrvi gori. Zato se je nekako ujezil nad svojim drogom, ki ga je nad 2400 m nosil po strmali, in še bolj se je znosil nad njim, ker mi je svetoval v Zajzeri, naj pustim kavlje in dereze v koči, češ, da je to nepotrebno in obtežuje nahrbtnik. Velel mi je, da naj telebnem drog tja dolj v prepad. Zavihtel sem ga v globočino. Spolznil je sicer ob steni žleba,

pod zadnjo skalo je pa obtičal kakor ukopan. Služiti hoče še nadalje! Čudil sem se tudi, da otvoritelj te poti, dr. Julij Kugy, ni poučil vodnikov, kako premagati te tri hude stopnje v brdnem žlebu. Koliko truda in nevarnosti bi bil prihranil vodnikom!

Dalje gori po vedno ožjem žlebu vodijo sicer strme stopnje, ali brez posebnih težkoč. Nad žlebom sva se odtvezla, ker se, stopivši na greben, stopa lahko in sigurno pokonci. Iz žleba sva stopila ob desetih dopoldne, na Brdu sva bila ob 10. uri 45 min. Vrh pokrivajo debele ploščaste skale, ki jih pa je strela že povečem razkrojila, eno še ob zadnji nedeljski nevihti. Dišalo je še po strel! Razgled z Brda je na zahodu omejen po »Špiku nad Policami«, ki je za 100 m višji. Posebno krasen pa je pogled na Kanin, ki se vidi od severne strani, kakor razložen s svojimi ledeniki pred Brdom. Daleč zadi je Furlanska nižina, na desno pa se je bliščalo morje. Mogočno in v najčistejšem zraku se je dvigal orjak nad orjaki, Triglav, na vzhodu, na izhodu Zajzerske doline pa miloviden kupček hiš Sv. Višarij; ob severnem daljnem obzorju veliki snežniki od Hochalmspitza pa do Venedigarja, v sredi z Velikim Klekom. Nad Koroškim so polegale približno 2000 m nad morjem košate megle ter le mestoma puščale videti dolino. Nad meglo pa so se dvigali čisti Alpski vrhovi. Le na Goriški strani je bilo Krnsko pogorje — kakor tako rado poleti — skrbno zavito v gosto meglo.

Ob dvanajstih sva odrinila z Ojcingerjem z vrha po južni strani izprva po sesutinah, potem po zelenih rušah do pod »Sedla pri Brdu« (Forca dei Verts), odkoder drži po razéh (Gratschneide) pot na »Špik nad Policami« v 15 minutah. Ker nisva nameravala v Nevejo, marveč hotela iti čez »Tratico« nazaj v Zájzero kar mogoče še rano popoldne, sva jo krenila po potu Conte Brazza po rušah in drsaje po drčah doli ter potem na levo po travnatih policah tik pod »Brdom«, »Špikom nad Plazom«, »Špikom nad Cijanerico«, »Špikom nad Hudo Polico« in »Špikom nad Tratico« do studenca izpod plazu »Pod Foronon del Buinz« (2523 m, slovenski: »Nad Nosom Špik«). Ta voda je napeljana po lesenih žlebih do Velike Planine »Casera Parte di mezzo«. Prišla sva do studenca ob 1. uri 20 min. popoldne.

Odtod gori se stopa brez sledu kake steze po planinskih senozetih kvišku. Ker leže ti travniki nad precej strmimi pečinami, so govedi nepristopni; trava zraste visoka za košnjo, ovac pa v Montoških planinah (v Pramberkih, kakor pravijo Ovčjevenci) ne rede. Na levo pred teboj strme skladasti trije stolpovi Cima Gambon (2427 m). Ovški pastirji pravijo vršacu (Hauptgipfel) »Špik nad Tratico«,

Italijani ga imenujejo pa po zadnji najnižji škarjasti špici Forca de lis Sieris,« t. j. »Škrbina nad Tratico« (2332 *m*), ki pa nikakor ne tvori prehoda in skoraj tudi ne zasluži imena škrbine; to je precej široko gruščasto sedlo med Špičkom nad Nosom (Foronon del Buinz 2532 *m*) in Špičkom nad Tratico (2427 *m*). Na jugu se razširja in odpada v planinsko senožet, od severa proti Zájzeri tvori izprva strmo sesutino, ki se zoži in odpada na skalnem robu v 300 *m* do 400 *m* globok prepad. Poiskati je na levo čez pečine gredo, ki prehaja po ozkih, skrajno strmih, izprva skalnatih, potem gruščastih policah, nižajočih se v nevarnih stopnjah, v raztrgano grapo, ki končno odpada v drugo enako raztrgano še strmejo; ta prihaja naravnost doli izpod »Špičkov nad Studenci«. Zato ni govora o kaki stezi, marveč je plezanje tod gori ali doli veletura: rabiti je vrv, dereze ali plezalke. Do srede julija leži po grapi strman sneg, ki dela pot dovolj lahko. Ovčjevesci rabijo ta prehod le v pozni spomladi, dokler je sneg. Pač pa je tod čez, iz »Hudih Políc« sem, glavni prehod divjih koz na južno Laško stran ter v police pod »Špičkom nad Nosom« in »Špičkom nad Špranjo«. V gorenjem delu po grušču je pot po divjih kozah izhrojena tako dobro, da se izprva misli, tod mora držati pravcata steza.

Na »Škrbino nad Tratico« sva stopila ob 2. uri 20 min. popoldne; tam sva se nekoliko oddahnila v zavetju pred ostrim mrzlim vetrom pod veliko skalo do 2. ure 35 min. Od škrbine po gredah in policah doli do konca grape sva rabila celo uro. Prav grozen je kot pod »Špičkom nad Tratico«, kjer se združita obe omenjeni grapi. Eno plat vrhnje grape tvori gladka, kakor odžagana stena rdečkaste barve, drugo pa očrnela in žolto-progasta, vstromljena stena, iz katere se dviga visok krnjast stolp (okoli 2300 *m*), »Turn nad Tratico«. Po grapi je vse nametano rezastega, raznobarvnega skalovja, po večem še sveže raze, odtrganega po mrzali in plazovih od leta do leta; ob hudi uri se vse zvali doli po platéh. Združena grapa ima smer naravnost proti dolini, kamor se niža v visokih skokih in stopnjah. Vštric grape navzdol pa slede široke police prhlega strmega pečevja, ki se niže doli zožujejo in združijo v grapo, tvoreč prhle, po snegu in ledu razjedeno in po kaménih plazovih raztrgane plati. Previdno je iskati stopa za stopom po teh platéh in največkrat se dobi edina opora le na zadnjicah, ker ne drži noben prijem, ne cepin.

Ob 4. uri 30 min. popoldne sva prestopila iz razmršene struge hudournika izpod »Špika nad Tratico« in »Špika nad Studenci« na visoko, gori stegnjeno travnato polico »Nos«, ki se vidi po celi dolini

iz Zajzerske Koče. Kaména puščava se tod izpremeni v sočno planinsko trato, gosto porastlo s planinsko oskorušo, rumenih, s kančki (*rubus sanatilis*) rdečih jagod, z odcvelimi grmiči sleča in skoro enako visokimi grmiči borovnic z vabečimi, napeto debelimi jagodami. Stopa se kakor po blazinah in izpod podkovanih čevljev vonjã strto planinsko zelišče, grmičje in jagode. V četrt ure sva se znižala za 200 m ter stopila na turistovsko pot iz Špranje »Za Oltarjem« pod platni, čez katere bije voda, zbirajoča se izpod »Špika nad Tratico«, »Špika nad Studenci« in »Špika nad Hudo Polico«. V Kotu med »Polico v Špranji«, ter »Za Oltarjem«, kjer se shajajo pastirske steze iz raznih polic, se imenuje »pri Selu«.

Še 20 minut, pa sva na jutranji poti. V večernem hladu sva stopila nekoliko utrujena ob šestih zvečer v samečo Zájzersko Kočo. Bila sva sama in dobro se nama je godilo.

* * *

Pot čez Brda na Špik nad Policami (Montaž) je prekrasna tura. Prvi dve tretjini po svežih planinskih pašnikih, ves čas s krasno bližnjo okolico in daljšim razgledom, brez vsake nevarnosti. Zadnja tretjina ni posebno huda, kar se tiče plezanja. Ako bi se izsekalo le nekoliko stopnic semtertja v skalo ter na kakih treh nevarnih krajih pot zavarovala s klini in železno žico, bi ta pot ne bila nič težja nego pot čez »Prag« na Triglav, in plezanje čez tri, sedaj tako razvpite zagvozde v gorenjem žlebu bi bilo manj težavno in ob klinih manj opasno, nego ono čez »Prag«. Sedaj iz Zajzerske Koče na »Špik nad Policami« ni nobenega pravega pristopa za navadne turiste. Srednja Kugyjeva pot je veletura, na kateri se da malokaj ublažiti. Pot iz Dunje je tudi veletura, težavna, dolga in oddaljena. Le pot po takozvani »Laški Stezi« bi se dala z večjimi stroški prirediti za boljše turiste, dasi je tudi težavna in le za lepo vreme. Edino pot čez Brda bi se mogla s stroški od 600 do 1000 K pripraviti tako, da bi bila lažja nego pot iz Aljaževega Doma čez Prag na Triglav.

Pozivljam Slovensko Planinsko Društvo, da se malo pobavi s tem vprašanjem in stori Slovenski turistiki pristopen krasen kotiček Zájzere, zadnji na Slovenskem in Koroškem ozemlju. Nemško Zájzersko Kočo sedaj od leta do leta poseča okoli 1200 do 1500 turistov; Slovenca med njimi skoraj ne najdeš in vendar je vsa Zájzera pristno Slovenska in je obenem najlepša kotanja Julijskih Alp.

Mangart
(2678 m)

Mali Mangart
Travnik

Klanška Škrbina

Fotogr. A. Mühlbauer.

Mangart in Gorenje Klanško Jezero.

Zimska tura na vrh Triglava. (S sliko.)

Fr. Setničar.

»**S**veti Trije Kralji so zimo pripeljali«, pravi star pregovor; a letos se ni obnesel. »Lepo in prijetno« je kazal Mohorjev Koledar in res pomladansko vreme je zavladalo.

»Kako more neki biti v gorah?« se vprašam in sklenem, da malo pogledam gori na — Triglav; obenem popravim blamažo: ker smo namreč hoteli — bili smo trije — 28. decembra l. l. preko Tosca na Velo Polje, pa smo radi trdega snega obtičali pod Toscem, kjer smo v napol podrti bajti pretrepotali romantično, mesečno-svitlo noč — kljub temu, da smo imeli v žepu ključa od Vodnikove in Triglavske Koče . . .

Poldesetih zvečer je že bilo, ko pridem do Hodnikove gostilne v Srednji Vasi; tu vprašam po oskrbniku Triglavske Koče, da mi posodi ključe, in vstopim, da se pokrepčam za daljno pot. Ob harmoniki se je v gostilni vrtel mladi svet. Res, danes se začenja Pust in tudi jaz sem potreben korajže in veselja!

Ko dobim ključa od planinskih koč, Vodnikove in Triglavske (zadnjega ima v Bohinju edini oskrbnik Arh), se poslovim z naročilom, naj me pričakujejo čez dva dni.

Slučajno se mi ponudi vožna prilika do Starih Fužin. Prisedem k mogočnemu hrustu, glavnemu »jogru« bar. K., kakor se mi je predstavil. Zagotavljal me je, da je pot do Velega Polja skozi Voje že dobro pogažena; saj je bil on ta teden dvakrat tam gori, zadnji-krat še včeraj! Nekam neverjetno pogledam moža, ki je že precej v letih; a njegova žilava postava me prepriča, da govori resnico. »Ej, lov je že lepa stvar; pa za nas grajske lovce ne služi le v zabavo, kakor si mislite morda vi gospodje iz mesta. Mi smo le podložniki baronovega oskrbnika; mi moramo — hočeš nočeš — na lov ob vsakem vremenu«. Prijetno me je zabaval zgovorni lovec, in jaz bi ga bil poslušal do jutra, toda vožnja je trajala komaj dober četrt ure in meni so silila važna vprašanja na jezik, ki so me bolj zanimala. Hitel sem ga izpraševati: do kje je zapadel sneg, ali je mehak, ali trd in leden, ali je lahko priti skož žleb nad Jurjevčevo Vrtačo — tako imenujejo zadnjo planino pod Velim Poljem — in še druge podrobnosti. Dobil sem povoljne odgovore in ž njimi novega poguma.

Silil me je dobri mož, naj prenočim pri njem; kam naj sicer grem v trdi noči, ko ni niti lune na nebu? Potolažim ga, da ne grem prvokrat ponoči skozi Voje in da na tujem sploh ne morem spati.

Težko me sicer pusti in meni: »Pa srečno hodite! Do Kredarice že pridete. Nikar pa ne mislite na Triglav! Tega vam ne svetujem; imam tudi jaz svojo izkušnjo. Tisti oblaki na nebu pa kažejo, da boste imeli hudo vetrno vreme! Z Bogom!«

Oči se mi kmalu privadijo zvezdni svetlobi. Spremlja me šumenje Mostnice, ki besni vklejnjena med previseče skale proti Bohinjskemu Jezeru in je tam, kjer pelje čez njo »Hudičev Most«, precej podobna Soči pri Sv. Luciji. Ta mi dela prijetnejšo glasbo kakor ona harmonika v krčmi. Občudujoč čarobno noč, nisem zapazil,

da sem krenil na
napačno pot,
namreč proti
Dednemu Polju;
pa kmalu sem
spoznal zmoto in
se vrnil do križ-
potja. Odslej sem
bolj pazil na pot,
ki je bila na me-
stih — zlasti v
gozdu — hudo
razrita. Ko se pa
konča gozd, se
ti odpre krasna
planina Voje, po-

Aljažev Stolp pod snegom.

dobna kotlini, vsa posejana s kočami in stajami, ki so se še ponoči prijazno belile izmed temnih pašnikov. Na vse strani, razven na jug, je ta planina obkoljena od navpičnih sten. Po njih spuščajo pozimi hlodove v dolino z višine več sto metrov, zlasti izpod Trstja. Po teh strminah pa se je tudi marsikdo že ponesrečil, kakor govorijo tu pa tam ob potu stoječe spominske table.

Poldrugo uro dolga dolina se konča, in zdaj je treba v gozd po strmi stezi navzgor. Še enkrat prideš čez šumeči potok, še enkrat se poživiš s požirkom njegove čiste vode, potem pa vse utihne, vse zaspri v polnočnem trdnem spanju. Slovesna tišina vlada sredi gozda; zvezdni žarki se komaj upajo v ta divji žleb. Človeku postaja tesno; vsaka stopinja, vsaka kretnja odmeva. Sapo zadržuješ, prisluškuješ. Kaj je bilo to? Petje? govorjenje? hitre stopinje nekoga tam spredaj, tam zadaj? Nočni gozdni strahovi se zbujaajo... Vzdrmam se in stopim krepkeje! Zdaj pa zdaj se začinja izpodrsavati pod nogami: to je

led in sneg. Da, visoko sicer, a vendar še prezgodaj me je sprejel sneg v svoje okrilje. Poznala se je nekaj časa pot, ki so jo shodili lovci; pa nazadnje sem jo le bolj čutil nego videl.

Onkraj planine Vrtače se dviguje strm žleb ob vznožju Prevala in Tosca. Vedel sem dobro, kod vodi markirana pot, dasi je bila vsa pod snegom, in zato sem hodil vedno le ob robu žleba in se čudil, da ni poznati stopinj. Revež, koliko sem se brez potrebe mučil s sekanjem stopinj, dočim bi bil pri dnevu videl, kako lepo uglajena pot je peljala vprav po sredi žlebine! Sneg je postajal trši in trši, in vže sem mislil nataktni si dereze; pa to v temi skoraj ni bilo mogoče. Oprezno se bližam omenjeni Jurjevčevi Vrtači, kjer zagledam v sredi visoke navpične skale votlino in v njej znano kočo. Mimo nje je treba po strmi skali proti zadnjemu žlebu. Po kratkem plezanju dospem do sedla, s katerega se vidi Triglav v vsem svojem veličastvu in poleg njega kakor pokorni sluga gora Mišelj. Že zdaj sem se veselil, kako lep prizor bom užival jutri ob dnevu od tukaj.

Čim bolj se bližam Velemu Polju, tem hujše razsaja veter. Po nepotrebnem zopet zgrešim pot; ko pridem na Velo Polje, se znajdem — nad streho neke kočice. Sicer bi se človek še pri dnevu lahko izgubil, ko je sneg izenačil hribe in doline in je težko ločiti skalo od kočice. Pridem na mesto, kjer je stala še lani Vodnikova Koča, zdaj pa so jo prenesli (v novembru) gori višje na »Nemško« pot, po kateri se pride hitreje na Kredarico in Triglav. Korakam naravnost gori proti sedlu med Vernarjem in Toscem, kjer sodim, da stoji kočica — o poti seveda ni sluha. Zopet je bil najbrž veter kriv, da sem zašel preveč na levo in šele, ko se je dan zavesetil, sem zagledal v svoje veliko začudenje Vodnikovo Kočo na desni — pod seboj. No, doli je lahko iti. Toda — Bombenattentat, kali? — naenkrat začne pokati in treskati pod menoj v zasneženi kotlini, v katero sem stopil, pa ne samo pod menoj, ampak tudi veliko metrov naokoli. Zdrznem se, lasje se mi zježe — kaj je bilo? Snežena skorja je bila zledenela in se je udrla pod mojo težo. Strah je zares prazen in votel; toda če nepričakovano, je vendar lahko usoden.

Hvala Bogu! dani se. Vstopim čez sneženi prag v Vodnikovo Kočo, ki je obrnjena — kakor poprej spodaj — z vhomom proti severozapadu, tako da se skozi vrata vidi naravnost na Triglavski masiv. Postavljena je že, kakor so poročali časniki, in bi skoraj ne bilo spoznati na njej nobene premembe, če ne bi čutil, da v njej veter le preveč gospodari; špranje še namreč niso dovolj zadelane. V kuhinji ni bilo mogoče prestati, a tudi v spalnici mi ni hotela goreti

mala peč; veter je vse, ogenj in dim, potiskal nazaj v sobo. Tako sem poldrugo uro ogenj kuril, dim požiral, solze prelival. Toplomer je kazal — 5⁰ C.

Na mizi je ležal listič s poročilom, da so to kočo končali 30. novembra; pri delu jih je oviral večkrat sneg in veter. — Ko sem šel zadnjič tod mimo, 9. novembra l. l., so vprav začeli s prenašanjem strehe. — Drugi listič je velel, kje se najde ključ od omare. Hvala, našel sem ga, pa v omari ni bilo — nič za žejo, nič za lakoto!

Veter pa le silneje buta ob okna in vrata; bojim se, da mi kože ne zažge; zato poberem lopato snega in ga vržem na žerjavico. Primoran sem iti dalje. Ko stopim pred vrata, postanem kakor očaran od nepopisljive lepote Triglavskega gorovja, ko nanj prisvetijo prvi zlati solnčni žarki. Toda veter mi tega užitka ne privošči, ampak me hoče siloma obrniti v stran.

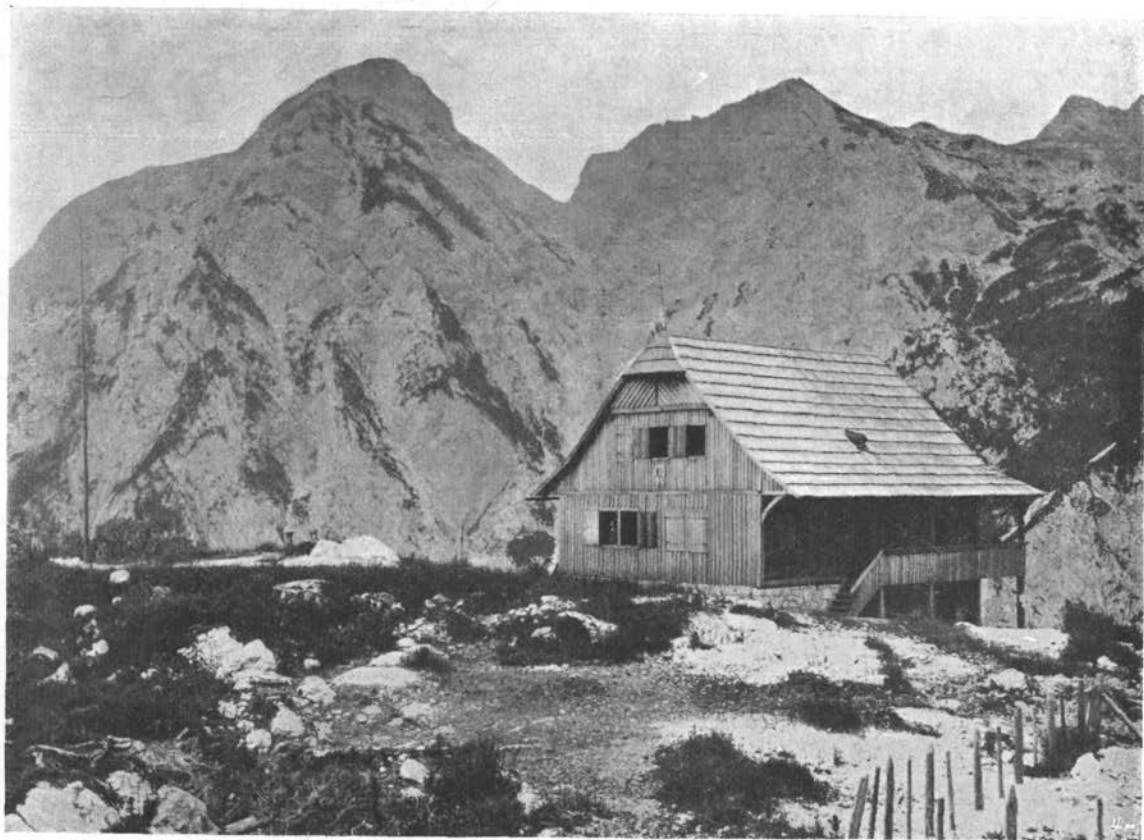
Nataknem si dereze in se napotim dalje po novi poti, oziroma v smeri iste. Toda kmalu se prepričam, da je ta pot pozimi jako nevarna. Pod previsečimi skalami Vernarja se poznajo sledovi, da so tu prenočile divje koze; uboge živalice, nožice so se jim udirale v 20 do 30 *cm* globoke luknje v trdem snegu, in vendar so jih — kakor kaže — zjutraj zdrave odnesle. Pa saj so se menda morale vkopati v sneg, ker bi se drugače na tako ozkih policah ne mogle obdržati v ravnotežju. Zdaj treba skoraj navpično navzgor po žlebu, v katerem so drugače lepe stopnice, a zdaj gladka stena trdega snega. Težko bo šlo, ker ni oprijemov, pod menoj pa globok prepad Poleg tega veter še vedno besni in meče kamenje z višine; najbrž mu pri tem pobalinskem poslu še solnce pomaga. Kar trešči precejšen kamen poleg mene ob skalo in se razleti; spomnim se blagohotnega opomina oskrbnika Arha: »Nikarte pod Vernarjem hoditi!« In, dasi ni moja navada vrniti se sredi poti, vendar proti skritemu, zahrbtnemu sovražniku ne grem. Spustim se torej dol čez strmo pobočje in jo krenem polagoma na staro pot proti sedlu Krmi.

Ta pot ni tako nevarna; res je bolj dolga, a pozimi edina praktična in porabna. Ni sicer izključeno, da pade nanjo kak kamen; saj se jih vidi vse polno po plazovih ob poti; vendar tako neposredno z višine ne padajo, in preden se prikotajo do mene, jim že sneg, ki je jako mehak, vzame nevarno brzino. — Najhujša borba me je čakala v sedlu nad Krmo. Veter je tu neusmiljeno razgrajal. Treba je bilo se oborožiti s črnimi naočniki zoper sneg, polhovko potegniti čez

Baba (2154 m)

Savinjsko Sedlo
Vodine

Križ

Češka Koča.

Fotogr. Wratschko.

-36a-

ušesa in vrat, roke skriti v žepe in riniti navsezadnje še s hrbtom naprej. Stopinjo za stopinjo sem si moral kruto priboriti. Pripogibal sem se k tlom, da me veter ne odpiha.

Onkraj sedla, kjer se obrne pot proti Kredarici, je veter nekoliko ponehal in mi vsaj dovolil, da sem se parkrat ozrl proti Karavankam, ki so bile sicer jako lepe, s snegom do pasu odete, a nad njimi viseči svinčeno-sivi oblaki so razlivali čez gore in doline neprijazne temne sence, pod katerimi se mi niti sneg ni dozdeval čisto bel. Od bližnjih gora pa, od Tosca, Vernarja, Draških Vrhov i. dr., so se neprenehoma dvigale snežene megle, kakor se kadi iz oglarske kope ali iz komaj zvrnjene »polente«. Izprehajale so se te bele, divje čarovnice in plesale v visokih, omotno hitrih vrtincih »tarantelo«. Tudi mene so sem ter tja prijele v svoj ples z mrzlimi rokami; zdelo se mi je, da me kljujejo z nohti. Tedaj sem storil najbolj pametno, da sem zamižal in se potuhnil.

Naposled mi je začel veter še koristiti; porival me je namreč ob severni strani Triglavskega pogorja navzgor, da se je šlo precej lahko in hitro v višino. Da, še preveč hitro! — Kam pa sem zopet zašel? Kraj mi je popolnoma neznan. Stopim še na ono-le sedlo, da vidim, kje sem. Veter mi je na uslugo. Odpre se mi pogled, in zagledam pred seboj — Triglavsko južno steno . . . in jaz sem namenjen proti njegovi — severni steni! Zatorej zopet doli in zopet gori! Koliko poti sem že danes brez potrebe naredil! Sneg pač vse predrugači in, če poznaš poleti tudi ponoči vsako ped poti, pozimi lahko zajdeš. Prepričal sem se obenem, da so nekatere skale in stene, ki so poleti nepristopne, pozimi popolnoma nedolžne, seveda, če je sneg ugoden.

K sreči naletim kmalu na stopinje one dvanajstorice, ki je bila gori na Kredarici za Novo Leto,¹⁾ kakor sem bral v časnikih. Poznalo se je na stopinjah, da so bili dobro oboroženi z derezami; veter je te stopinje tako oblizal in oglodal, da so ostale vzvišene nad snegom tako nekako kakor narobe obrnjeni čevlji. Vže ves upehan, pridem slednjič do Kredarice; bilo je okoli 2. ure popoldne. Krog koč je prav malo snega, veter ga sproti odnaša — in na Kredarici je skoraj vedno veter. Zares občudovanja vredno lego so izbrali za Triglavsko Kočo, ki je najvišja, najlepša in največja Slovenska planinska koča. Kaj pravim »koča«? To je grajščina, trdnjava, palača, posebno zdaj, ko je povečana in prenovljena! Pa opustim opisovanje; vsak naj se prepriča sam, ali pretiravam.

¹⁾ Gl. poročilo na strani 43.

S čutom hvaležnosti primem za žico ob kapelici in zvonim »Angeljevo češčenje«. Kam je veter odnašal glasove milo pojočega zvonca? . . . Nebo jih je čulo . . .

V koči najdem vse v natančnem redu, kar me je skoraj osupnilo. V zapisni knjigi berem imena onih dvanajsterih, ki so prišli sem gori iz Mojstrane na Novega Leta dan. Pogledam na toplomer — osem stopinj Cels. pod ničlo! Skoraj bi ne verjel, da nisem hkratu začutil mrazu v nogah, bile so vse premočene. Da, ko sem se preobul, sem našel v nogavicah celo led. Bolj pametno in previdno bi bilo, če bi bil vzel s seboj krpe ali vreče, s katerimi bi bil ovil čevlje; zakaj tudi skozi najboljši čevelj prodere sčasoma vlaga; če pa je ovit s krpami, ostane sneg zunaj na njih in se ne stopi.

Zakurim peč, kar se mi primeroma hitro posreči. Drv ne manjka, v zalogi je še veliko klad. Radovednost in žeja me ženeta še v klet. Bogve, če je ona dvanajstorica prizanesla vinu in pivu? Čudež Božji, da! Štiri steklenice vina in ena piva, zame več ko dovolj. Ko obračam željne oči od steklenice do steklenice in občudujem lepe geometrične slike, ki jih je led napravil v notranjščini steklenic, si mislim: to vino je pač vodeno, če ima toliko ledu; bolje bo pivo, ki je manj zmrzlo. Vzamem torej steklenico piva, jo ogrejem na štedilniku in ob skromni večerji slastno izpijem.

Največ skrbi mi je delala postelja; kje naj si jo napravim? Naposled se odločim za obednico, v kateri je peč, ki se kuri iz kuhinje. Privlečem iz spalnice več blazin in ducat kocev, primaknem h klopi, ki obdaja gorko peč, nekaj stolic in na njih si napravim imenitno postelj. Enakomerno ropotanje vetra po dimniku me je zazibalo v trdno, prepotrebno spanje.

Zbudil me je mraz. Veter je nekoliko ponehal. Zato sklenem skušati na Triglav. Okoli 7. ure se odpravljam iz koče. Krasen dan se mi obeta. Razgled je že zdaj impozanten. Z negotovostjo v srcu obrnem ključ v vratih: »Z Bogom, gostoljubna kočarica!« Toda ne še. Dobro se je poprej priporočiti Mariji Devici Snežnici. Potegnem zopet za zvonec: »Ave Maria!«

Poskusim — dasi proti svojemu prepričanju — plezati po severni strani Malega Triglava. Tu pa tam srečam stopinje nekoga, ki je tudi skušal tod hoditi. Toda veter je od tedaj že vse sledove izbrisal, vse pokril, kar bi mi kazalo pravo pot ali smer. Videti ni bilo ne klinov, ne žice, da, niti dobro znanih skal. Vendar plezam oprezno višje in višje. Sneg je jako mehak, ker ga je veter nanesel in prilepil na gole skale. Strmina postaja vedno hujša. Treba je noge

skoraj navpično dvigati; a kaj pomaga ves trud, ko nazadnje pride v mehkem snegu noga ob nogo! Izbiram bolj trd sneg; toda tu je nevarnost večja, ker je snega manj in pridem s cepinom koj na trdo gladko skalo. Koder vodi najbrž markirana pot, tam je led najhujši. Ako se mi spodrsne, padem kar navpično, če sploh padem po konci. — Preko skal torej ne gre, nad skalo in pod skalo pa ni snega dovolj; naposled: kako bi prišel čez oni visok sneženi zid tam-le ob robu? Konec besedi: »Nazaj!« Škoda, da sem po nepotrebnem izgubil celo uro.

Ker je še precej zgodaj, namenim se pogledati še k Marije Terezije Koči, ki stoji na južni strani pod Triglavom. Brez velikega napora obhodim Triglav na vzhodu in pridem že ob 9. uri do imenovane kočice. Našel sem jo skoraj do strehe v snegu. Njena lega je nerodno izbrana in tudi vhod ni prav obrnjen. Edina primeroma prosta stena je namreč ona proti severu, vrata pa so proti vzhodu popolnoma zasnežena.

Kasno je že. Ali bo sploh mogoče priti do vrha Triglava in nocoj ob 6. uri biti zopet v Bohinju? Poletiti bi bilo to — dasi mogoče — vendar že precej naporno. Poskusimo! Sneg je ravno prav mehak, in kjer je bolj trd, mi dereze (na 6 osti) izborno pomagajo. Skal ni skoraj nič videti izpod snega — tem boljše! Če padem, padem vsaj na mehko... Oni zloglasni žleb, ki visi pod stenami Malega Triglava in ki je bil večkrat že v oktobru ali novembru ves leden, je bil sedaj z mehkim snegom pokrit. To mi daje pogum. Tu pa tam molijo iz snega železni klini svoje glavice. Dobrodošli! Bodisi z roko, bodisi s cepinom se ob njih vzpenjam. . . . Grozna telovadba se začinja. Pri tem ne morem rabiti niti rokavic, dasi me v roke do kosti zebe. Kako naj bi se pač zanašal na rokavice, ko je življenje odvisno od tega, da se trdno primem za klin, ali žico, ali cepin? Zoper mrz pa ni boljše pomoči, kakor počivati s hrbtom proti vetru in vtakniti roke en čas v žep ali greti drugo ob drugo. — Preden pridem na greben, moram prekoračiti, oziroma presekat visok navpičen zid snega; k sreči je mehak. Še par stopinj, pa stojim na vrhu Malega Triglava.

Najhujše sem prestal, si mislim; a ko pogledam naprej, me grozovit prizor skoraj oplaši. Greben med Malim in Velikim Triglavom je dobesedno podoben noževi ostrini. — Pobočja ima skoraj navpična. Treba bo jahati: z levo na jug, z desno na sever, cepin pa v sredo. Ker je sneg povoljen, se čutim precej varnega. Semtertja zagledam nižje ob pobočju klin ali kos žice, ki me hoče zvabiti doli, da bi se je oprijel. »Ne boš,« si mislim — tu gori je veliko bolj varno! Koncem

grebena se vzdigajo skoraj navpično stopnice, ki so pa sedaj vse pod ledeno skorjo. Ta del je najhujši. Tukaj je edina pomoč: držati se klinov in žice, kolikor se je dobi. Kar se mi spodrsne — padem na obraz, cepin pod menoj, malo da ga nisem izpustil — a k sreči obvisim na levici, ki se je krčevito držala žice. . . . »Več previdnosti treba«, si mislim; »če pridem tudi prepozno, boljše pozno ko nikoli!«

Bližam se vrhu, pot je ložja. Nehoté podvizam korake, naj utriplje srce, naj zastaja sapa, naj stočejo rame pod težkim nahrbnikom — imel sem ga ves čas na sebi — le naprej, vrh je blizu! A zdi se mi, da se mi danes vrh vedno bolj umika v daljo. Šel sem že mimo Vodnikove spominske plošče, mimo Staničevega Zavetišča: kje pa je Aljažev Stolp? Začudim in prestrašim se: saj stojim že — **na** Aljaževem Stolpu! Le železni drog z železnim bandercem kuka iz snega! . . . Torej niti počitka si ne morem privoščiti: pol dneva bi rabil, če bi hotel izkopati stolp iz snega. Dasi prevaran, stopim vendar s ponosom na stolp — 2866 m nad morjem — nikoli še nisem tako visoko stal! Razgled se mi nudi neomejen na vse strani, samo nad morjem je malo megleno. Očaran in utrujen ne čutim niti lakote ali žeje. Pa saj nimam niti časa, da bi kaj zaužil. Ura je pol dvanajstih. V vetru tudi ni prijetno stati, posebno ne na snegu. Torej le brzo še fotografijo vrha, potem pa nazaj! (Gl. sliko na str. 34. V zastavi je letnica »1895«.)

Sestop je — dasi ne manj nevaren — vendar laglji in krajši. Tam, kjer sem poprej strmo plezal navzgor, je trebalo se spuščati ob cepinu s trebuhom navzdol. V iste stopinje, ki sem jih bil nadelal na grebenu navzgor, sem stopal tudi navzdol; in morda sem se zdaj še bolj bal, ker sem videl skozi vsako stopinjo prihajati solnčne žarke; tako na robu so bile. Bog ne daj, da bi se le za trenutek spozabil ali raztresel! Zvrnil bi se na levo ali desno 300 do 400 m globoko. Najbolj pametno je seveda ne gledati ne na levo ne na desno, ampak naravnost pred se. — Ko sem prišel do klinov, sem se vihtel kar sunkoma navzdol, zdaj z glavo zdaj z hrbtom naprej. . . Dober turist mora biti obenem tudi dober telovadec! Najhujše pri sestopu je bilo to, da se je sneg pri opoldanskem solncu topil in se nabiral v nadležnih kepalih pod nogami.

Ob 1 1/2 uri dospem srečno do Marije Terezije Koče. Doli na Velo Polje se spustim naravnost brez ovinkov kar po ravni črti. Tukaj iščem studenca, ki so ga lani tako lepo napeljali k napajališču. Toda pod visokim snegom se sliši zdaj le skrivnostno žuborenje. S hudo žejo se vračam po isti poti, koder sem prišel, na Vrtačo, kjer se šele nasrkam studenčnice.

Škoda, da se mi je tako mudilo in nisem mogel vzeti fotografij nekaterih krasnih krajev. Omenim samo, da se Triglav najlepše vidi iz konca Mišeljske Doline, ko se konča Vrtaški Žleb; krasen je odtod tudi pogled na Tosc. — Ko prestopim zadnji sneg, se mi zdi, da sem padel z neba; prebudim se iz začaranega gorskega sveta, od-dahnem se. — Napetosti in skrbi je konec. Stopil sem v vsakdanjost...

V Stare Fužine dospem okoli 5, v Srednjo Vas okoli 5³/₄. Sestop je trajal 6 ur, dočim sem rabil gori trikrat več.

Društveni vestnik.

Umrli člani. — Dne 4. novembra 1909 je umrl v Mozirju g. Marko J. Lipold, montanski uradnik v pok. in posestnik, član Savinjske podružnice S. P. D. Blag mu spomin! — Dne 13. t. m. je umrl v Gornjem Gradu g. Jože Krajnc ml. Bil je mnogo let član »Savinjske podružnice« S. P. D. ter je večkrat obiskal Gornjegrajsko Kočo na Menini. N. v m. p.!

Novi člani. — Kamniške podružnice: gg. Vrančič Ivan, c. kr. sodnik, Lovšin Dominik, hran. uradnik, oba v Kamniku. — Kranjske podružnice: gg. Hrvat Vinko, sodni sluga v Kranjski Gori; Rabič Ivanka v Mojstrani; Suhadolnik Fr., cand. iur. v Kranju. Savinjske podružnice: gg. Karol Druškovič, trgovec na Ljubnem; Karol Goričar, trgovec, Franc Leskovšek, trgovec, Franc Lukas, destilator, Mihael Korošec, tajnik Ljudske Posojilnice, vsi v Celju; Ivan Malinger, dimnikarski mojster v Braslovčah; Franc Brinar, nadučitelj v Gotovljah pri Žalcu; Viktor Parisch, nadlogar na Ljubnem. — Selške podružnice: g. I. Baloh, kapelan v Stari Loki. — Tržaške podružnice: gg. Kušar Mihael, poštni kontrolor; Malenšek Janko, urad. Trž. pos. in hranil.; Šušteršič Viljem, priprav. učitelj; Mahkota Dragotin, učitelj; Dolenc Matko, profesor; Benedek Feliks, železn. uradnik; inž. Pavlin Josip; Bandel Fran, nam urad.; Vrečko Andrej, žel. urad., vsi v Trstu. (Dalje prih.)

Darila. — Za novi »Aljažev Dom«: Po Tržaški podružnici »Slov. Planinskega Društva« 121 K, ki so jih prispevali sledeči gg.: Dr. Matej Pretner 30 K, inž. Skoberné Josip 10 K, Peter Jeraj 10 K, Ante Bogdanovič 10 K, Gracijan Stepančič 10 K, Miroslav Pretner 5 K, Hinko Candolini 5 K, Franjo Žagar 5 K, Janko Knaus 5 K, Ivan Bandel 5 K, dr. Hinko Dolenc 5 K, Vekoslav Goljevšček 5 K, dr. Fran Brnčič 2 K, Josip Gorenjec 2 K, Josip Šmuc 1 K, Fran Zelen 1 K, Ignac Novak 1 K, Vekoslav Plesničar 1 K, Fran Rozman 1 K, I. Pessa 1 K, vsi iz Trsta; dr. Gr. 2 K, A. G. 4 K oba iz Opčine. — Za kočo na Nanosu: Zbirka gosp. Maksa Domicelja iz Rakeka: Anton Kozlevčar, postajenačelnik 3 K, Ludovik Ševar, c. kr. poštar v p. 1 K, Fr. Gornik, uradnik juž. žel. 1 K, Iv. Podboj, uradnik juž. žel. 1 K, Iv. Fatur, župan in trgovec 1 K, Maks Domicelj, trgovec 5 K, vsi v Rakeku, Peter Repič, nadučitelj 1 K, Šimon Ribarič, trgovec 2 K oba v Uncu, Fran Kiauta, trgovec 2 K, Alojzij Gartner, trgovec 1 K, oba v Planini, Karol Pupis, trgovec 1 K, J. Rus, trgovec 1 K, Mimi Tollazi 1 K, Josip Tollazi, trgovec 3 K, vsi v Logatcu, Jože Rohrmann, c. kr. notar 5 K, dr. Jos. Červení, zdravnik 2 K,

J. Gregorc, c. kr. sodnik 2 K, Ant. Kravanja, trgovec (str.) 5 K, Ernst Šerko, trgovec 2 K, I. Grošelj, trgovec 2 K, Fr. Vrstovšek, trgovec 2 K, Ant. Werli, trgovec 2 K, Fr. Homovc, posestnik in gostilničar 1 K, Jakob Homovc, posestnik in mizar 1 K, M. Werli, trgovka 1 K, vsi v Cerknici, Fran Premrov, trgovec v Martinjaku 5 K, Al. Krajc, trgovec 5 K, L. Meden, trgovec 1 K, M. Levar, trgovec 1 K, A. Oblak, gostilna 1 K, vsi v Grahovem, Al. Žnidaršič, župan in posestnik v Ložu 5 K, Ivo Benčina, posestnik 5 K, Iv. Štritof, trgovec 2 K, K. Kovač, posestnik 1 K, vsi v Starem Tigu, Fr. Perušek, trgovec 2 K, Tomaž Sterle, trgovec 2 K, oba v Podcerkvi, neimenovan 2 K, neimenovan 5 K, Iv. Tomšič, trgovec v Igavasi 2 K, Fr. Turk, trgovec v Dragi 2 K, J. Lavrič, c. kr. poštar 3 K, J. Modic jun., trgovec 5 K, oba v Novivasi, A. Kravanja jun., trgovec v Selščeku 2 K, J. Strgulc, trgovec 2 K, J. Lovko, posestnik 2 K, J. Meden, posestnik 2 K, A. Meden, trgovec 2 K, vsi v Begunjah, B. Kajzelj, uradnik 2 K, M. Domicelj, trgovec 2 K, oba v Ljubljani, neimenovan 5 K, A. Modic, trgovec v Ivanjem Selu 1 K, Mar. Domicelj, v Zagorju 1 K, O. Kvas, trgovec v Kočevju 1 K, Hrib Štefan v Vipavi 5 K, Perko Andrej 1 K, Kraigher Josip 1 K, Cestnik Peter 1 K, vsi v Postojni, F. G. za polovico južine na Vrhpolju 1 K, G. Pikel sodna cenitev 3 K. — Za Prešernovo Kočo: Nabiralniki: pri Geigerju 433 K, pri Maýrju 8'95 in pri Jegliču (Selo) 10 K, vinska poskušnja 3 K, razglednice, prodane na Selu 8 K, Bar³ trma 40 v., prof. dr. Jak. Žmavc v Ljubljani 2 K, Jos. Stegu, c. kr. živinozdravnik v Radovljici 5 K, Fr. Deu, tovarnar v Trziču 10 K, Ant. Peterlin, c. kr. prof. v Ljubljani 5 K, Fr. Štupica, c. kr. notar v Št. Lenartu 4 K, Jernej Krč, gorski vodnik na Jezerskem 3 K, Jos. Dobida, c. kr. dvorni svetnik v Ljubljani 10 K, dr. Stanko Bevk, c. kr. realni, ravnatelj v Idriji 2 K, Iv. Dolenc, c. kr. gimn. učit. v Ljubljani 1 K, Fr. Peterlin, c. kr. okr. sodnik v Kranjski Gori 5 K, dr. Anton Švigelj, odvetnik v Ljubljani 10 K, Iv. Tomšič, tovarnar na Vrhniki 5 K, Adolf Salberger, stud. iur. v Trziču 2 K, Jak. Tršan, c. kr. prof. v Ljubljani 1 K, Iv. Frisch, trgovec in posestnik v Ljubljani 2 K, Fr. Tavčar, trgovec in posestnik v Selcih 1 K, Jak. Zupančič, c. kr. prof. v Gorici 1 K, Al. Huth, c. kr. davčni komisar v Radovljici 2 K, Franica Pogačnik, učiteljica na Ribnem 4 K, Iv. Toporiš, c. kr. okr. sodnik v Kostanjevici 1 K, Ant. Šušteršič, adj. Mestne Hranilnice v Ljubljani 5 K, Jos. Wester, c. kr. profesor v Ljubljani 1 K, Hubert Završnik, c. kr. notar v Cerknici 3 K, Ažman Jos., nadučitelj v Breznici 2 K, dr. Fran Pernè, c. kr. profesor v Kranju 2 K, dr. Jos. Debevec, c. kr. profesor v Kranju 5 K, Ant. Gabrijelčič, posestnik in gostilničar na Brezjah 3'44 K, Fr. Kalan, trgovec v Žirovnici 10 K, Finžgar Iv., posestnik na Breznici 4 K, Kikl J. 1 K, N. N. 3 K, V. Požgaj, knjigovez v Kranju 1 K, Fr. Levec, c. kr. deželni šolski nadzornik v Ljubljani 2 K, Hugo Roblek, mag. pharm. v Trziču 4 K, dr. Val. Korun, c. kr. profesor v Ljubljani 2 K, Val. Aljančič, župnik v Hrastju 5 K in nov pristopnik v tistem premissljevanju 2 K (izročila gospa Karla Jägrova po prof. Pirnatu). — Nabiralniki: Jeglič na Selu 13'48 K + 4'64 K + 10'24 K + 5'92 K, Geiger 6'06 K, Jezeršek 4'37 K, Joštar 3'81 K, Mayr 9'43 K. — Veselični dohodki v prid Prešernove Koče: 4. julija t. l. v Zvezdi je bilo 3304'45 K dohodkov, 2181'88 K stroškov, 1122'57 K prebitka. 1. avgusta t. l. pri veselici na Selu pri Jegliču 948'95 K dohodkov, 579'44 K stroškov, 378'51 K prebitka. Skupni čisti dohodek obeh veselici 1501'08 K. — Savinjski podružnici je podaril »Klub narodnih naprednih akademikov« v Celju iz narodne zbirke 50— K. Hvala lepa!

Občni zbor Savinjske podružnice S. P. D. se je vršil dne 28. decembra 1909 v Celju. Poročilo o tem in o delovanju priobčimo v prihodnji številki. — Občni zbor Kranjskogorske podružnice bo v nedeljo, dne 13. februarja, ob 3. popoldne pri g. Janšu na Dovjem, Kranjske pa 4. februarja.

Obzor.

Novoletnico v Triglavski Koči na Kredarici je praznovalo 12 slovenskih turistov (in en — psiček). — Družba se je napotila na Silvestrov večer ob $\frac{1}{2}$ 12 uri skozi Kot in je dospela mimo Deschmanove Koče ob $\frac{1}{4}$ na 11 dopoldne na Kredarico; ondi je prenočila in se povrnila nazaj v Mojstrano skozi Krmo. — Potovanje je bilo velezanimivo. Bajna mesečna noč, prelestno bliščeči snegovi, sijajna solnčna svetloba čez dan, in pred vsem izpreminjavanje barv ob večerni zarji ter solnčnem vzhodu: to so bili prizori, ki so segli v dno duše vsakega tovariša; ogrela so se srca za »mrzlo«, a krasno zimo naših Alp, zlasti za divni novi zimski svet v Triglavskem kraljestvu! — Na vsej poti skozi Kot ni družba našla ničesar strahovitega, groznega in nevarnega. Malo opreznosti je treba pač le pri prečkanju ob skalah, pred poletnim studentem (nad prvim strmim nastopom v breg, koncem doline Kota). Dalje pa je pot — čujte — po zimi (seveda ako je trd sneg) mnogo varnejša, lažja in tudi manj utrudljiva nego ob sezoni! Glavno je, da se nastopi tura ob ugodnem času, kedar se je bil sneg že dodobra ulegel in pomrznil, in pa znati tudi poiskati trdi sneg med različnimi snegovi. Drugič pa: treba se je znati prav obleči ter zavarovati posebno roke in noge pred mrazom! Dobre rokavice, volnene nogavice in z mazilom prepojene, prostorne črevlje (eventuelno ovite s cunjami), dalje prikladne dereze in cepin imej turist.¹⁾

R. B.

Pot na Škrlatico (2738 m). Po večletnem prizadevanju je doseglo S. P. D. od občine Dovške dovoljenje, da sme zgraditi turistovsko pot na Škrlatico. Ta pot je sedaj v bistvu izvršena. Nova pot vodi od Aljaževega Doma do velikega jarka pod Dolkom in po jarku navzgor pod odlomki Dolkove Glave, potem krene čez grušč na levo pod Stenar, zavije pod sedlom Vratci zopet na desno v pravi Dolek. V plazovih pod Rógljico krene ena smer čez Dolek navzgor do Križke Stene in Križa. Druga pa zavije čez travnat pomol pod Rógljico v plazovje Srednjega Dolka; ko se približa pot odrastkom Škrlatice, zavije ob veliki jami, kjer je živ studenec, navzgor proti Glavici — značilnemu vršičku sredi kotline med Rógljico in Škrlatico — potem pa prekorači grušč in vodi po strmih stenah in grebenih Škrlatice na vrh. Nova pot se izroči prometu še to leto.

T.

Razstavo slik in fotografij iz Savinjskih Alp priredi Savinjska podružnica v Narodnem Domu v Celju l. 1910. povodom Sokolske slavnosti. — Naši nasprotniki so podružnico zato napadli in — oবাদili. Njih početje bo nam, kakor doslej, le v korist.

¹⁾ O tej turi pripravlja g. R. Badiura predavanje s skioptičnimi slikami. — Izredno ugodne vremenske razmere so izvabile še druge turiste, da so praznovali novoletnico v zimski krasoti: na Porezno sta priredili Cerkljanska in Tržaška podružnica pravcato veselico, ki je izborno uspela; prof. M. Pajk pa je po trudopolni turi z manjšo družbo prebil prvo novoletno noč v koči na Kamniškem Sedlu.

Ured.

Za planinski ples so vse priprave, namenjene domači zabavi in prijetnemu užitku, s pomočjo velikega damskega komiteja dovršene. Vsakdo se naj smatra vabljenim, da pride 1. februarja zvečer v »Narodni Dom«. (Glej naš inserat na platnicah!)

O Prenj Planini v Hercegovini je izdal (v srbskem jeziku) lep popis s krasnimi slikami neumorni turist Dr. Radivoj Simonovics, ki je prehodil tudi naše Julijske Alpe. (Po njegovi fotografiji je posneta slika Dr. Šlajmerjeve vile, ki smo jo objavili v zadnji številki).

Naše slike.

a) **Mangart in Zgornje Klanško Jezero.** — Zares velikan je zahodni mejnik gorate Kranjske dežele — široki Mangart (2678 m)! Severna njegova stena — po visočini in nepristopnosti prava vrstnica slovite Triglavske Stene — kipi iz rajskolepe doline Klanških Jezer (mično zgornje jezero nam kaže slika); dostop na vrh je od tod le preko zahodnega grebena: čez visoko zarezo med Travnikom in Malim Mangartom ali pa preko širnega Klanškega Plazu (Klanške Škrbine = Lahnscharte spec. zemljevida). Naša slika nam kaže ves ta kuloár.

b) **Češka Koča.** — Pred seboj vidimo to znamenito, za razvoj Slovenskega planinstva v Savinjskih Planinah najvažnejšo postojanko, last Češke podružnice S. P. D., zgrajeno l. 1900. Krasno lego ima; liki orlovo gnezdo leži visoko nad gorskim kotom »Zgornjo Kočno« na majhni skalnati terasi: »Spodnjih Ravneh«, ob severni steni sivega Grintavca (2558 m); delavni njeni stavitelji, ki prihajajo vsako leto v spodaj ležeče gorsko letovišče Zgornje Jezersko, so zgradili od Češke Koče po skupini Grintavcev vse polno važnih turistovskih potov in posebno ustanovili zveze na Kočno - Grintavec - Skuto ter važni prehod preko Žrela in Vodin čez Savinjsko Sedlo do Okrešlja in Turskega Žleba. Češka Koča — po slogu Češka kmečka hiša — se prišteva najlepše urejenim planinskim stavbam: poleg zidane kleti, ločene kuhinje, velike obednice ima 3 spalnice s 3—4 posteljami in prostorno skupno ležišče. Oskrbovana je od 1. julija do srede septembra in kar najboljše preskrbljena.

Na naši sliki imamo pogled na kočo od zapadne strani in proti prehodu čez Savinjsko Sedlo; na severovzhodu onstran globoke Zgornje Kočne (na sliki nevidne) dvigajoča se Baba (2154 m) zaključuje slikovito ozadje. T.

Od uredništva in upravnštva. — Pošiljatve, namenjene le uredništvu (rokopisi, sotrudniške in slovstvene zadeve, ponudbe in želje glede slik, vesti, ki se naj objavijo) naj se naslovljajo osebno na podpisanege urednika; želje glede razpošiljanja lista, reklamacije i. dr. pa se naj javljajo edinole odboru Slov. Plan. Društva v Ljubljani.

Vsebina: — Janko Mlakar: Po visokih Alpah in nizki Lombardiji. (Str. 25.) — Dr. H. Tuma: Spik nad Policami. (Bojec, Montaž.) (Str. 29.) — Fr. Setničar: Zimska tura na vrh Triglava. (S sliko.) (Str. 33.) — Društveni vestnik: Umrli člani, Novi člani. Darila (Str. 41), Občni zbori. (Str. 43.) — Obzor: Novoletnica v Triglavski Koči, Pot na Škrlatico, Razstava (Str. 43), Za planinski ples, O Prenj Planini (Str. 44.) — Naše slike: Mangart in Zgornje Klanško Jezero, Češka Koča (Str. 44), Aljažev Stolp pod snegom (Str. 34.) — Od uredništva in upravnštva (Str. 44.)

Urednik dr. Jos. Tomiňsek. — Izdaja in zalaga »Slov. Pl. Društvo«. — Tisk J. Blasnikov v Ljubljani.